

x. d. 17.

*Awizy różne Cudzoziemskie z Poczty, y Extraordynaryjne
o wziętey Budzie. z Krakowa 14. Septembr: 1686.*

PO przyściu y Expedycyey Poczty ná wlystkie strony, w Niedzielę przeszłą, to iest *sua presentis*, w sámo Południe bieżał tedy przez Krakow *Currjer* z Wiedniá, zwiádomościá do Krolá Iego Mości, o expugnácyey *tandem aliquando post tot casus, post tot discrimina rerum, post tot sparsos sanguines*, Fortecy Budy *Die zda Mensis presentis*, przez szturm gwałtem odebráney. Weyrzał Bog Wszzechmogacy ná gorące Modlitwy Cefárzá Iego Mości, y całego Chrześciánstwa *suspiria*, zá co niech będzie pochwalony ná wieki wiekow: że to Pogáństwo, ktore tak potężnie á desperácko stáwáło, y broniło się *modo inaudito, tandem zá pomocá Bożą zwyciężone Dexterá Domini* zostáło: Ponieważ naprzod 29. *Augusti*, Turcy iáko drapieźni Lwi gwałtem tentowáli w kilkunástu tyśiáczách zoczywiśtá zguba swoiá, oślep wniść do Fortecy: gdzie Wezyer dwá Tyśiáczá Iánczárów ná koniach wypráwił, á Tyśiácz Szpáiów y Tyśiácz piéc set Tátárow im ná obronę y odsiecz ordynowáł, ktorzy przebiájąc się przez dwie linie Woyská Cefárskiego *desperatissimé* gineli: gdyż koniecznie chcieli vtrzymáć Fortecę. Vstáwicznie y przedtym infestowáli ludzi Cefárskich také Bávárskich, ktorzy przy łáscé Bożey, Impety Nieprzyiácielskie také wielkie y nigdy nie slycháne *cum summo valore sustinebant*; Iednák nie bez znáczney szkody w ludziách Cefárskich y Officerách *tam minoris quám maioris Classis* te gonitwy odpráwiály się, poniewáz w ostátnim tentowániu Nieprzyiácielá, Cieszcze *ante expugnationem*) gdy koniecznie w prowadzić chcieli *succurs* świeży do Budy, Pádło trupé więcey niż ná pułtora tyśiáczá okró rannych, ktorych potym goniono áz pod sámo Oboz Serátkierá, kedy ná ten czás dostáli Cefárscy blisko 30 Chorągwis. Probowáli také, wszelákimi sposobámi, co tylko wymyślic może ludzká przemysł, Nieprzyiáciela, y chcieli znowu ludzi Bávárskich z Zamku wygnáć, y wypadli byli wyćieczkám z Fortecy, iednák niewiele ná ten czás dokázáli, bo tylko kilkánaście ludzi Bávárskich zámabili, á sobie sámych między fossámi grob zgotowáli, bo ich ledwie co wśzło. Vwázájąc zátym Xiazę Lotáryńskie, wlystkie Procedery y práwie desperáckie rezolucye Nieprzyiácielskie, tudzież zrozumiawszy z listow przeiętych od Bássy Budzińskiego do Wezyerá piáných, że począł desperowáć o Fortecy, iezeliby nie miał mieć ná sukurs świeżych ludzi: á widząc oraz Xiazę że się iuz nie mogli długo trzymáć, rozkázáł ze wlystkich stron potężnie áttákováć Fortecę, ognie rzucájąc *incessanter* z Kártánów, Mozdzierzów, y Bombámi vstáwicznie naprzykrzáno się, że *tandem* Nieprzyiáciela wytrzymáć nie mogąc, gdy poczęli *ululare* nie zwyczáynym wrzaskiem, wyrzucili w tym Cefárscy miny ostátnie, ktore się dobrze wdály, gdyż z wielkim impetem obáliłá się w Miásto pewna wysoka Wieża, wywáliwszy z sobá wielká sztukę muru, ktoredy potym (przypuściwszy generálny szturm) Cefárscy z Bávárskimi, Brándeburskimi, y Szwedckimi szwizemi posilkámi gwałtownym náciśkiem wpádli, y zrázili Nieprzyiácielá w Miásto, gdzie potym wlystkich, poczáwszy od Bássy w pień wycięto, náwet Białychgłów y dzieci nie żywieli, Zydów zás *uordertho* zámabili, poniewáz si pobudzáli Turkow, do také desperáckey y długiey obrony. Powiedáią, że osádziwszy Fortecę Xiazę Lotáryńskie, á złączwszy się z Generálem Szerfemberkiem, wiedenástu tyśiácy Woyská świeżego, ráchuiąc w to Swedckie posilki tyśiácz dwiesćcie ludzi, poszedł ná Wezyerá, day Boże áby szczęśliwie y przy łáscé Bożey gościł. Więc ze krotki w Wiedniu mieli do relácyey rzetelney wypisánia dla skwápliwosci *Currjerá* wysłánego, tedy dálszą Descriptiá *tey expugnácyey y progresów Cefárskich*, odložyli do nástepiácyey Poczty.

Listy Weneckie przyniosły nam *confirmationem*, iż Generál Morozyni lu-
bo byá

Civ. X. D. 17/a
(Inst. 4741/a)

311247

III st. Dmbr
- 1

bo był położony blisko Lepantu, *in colusionem* to jednak uczynił Nieprzyjaciela, który potym zruinował jeden Dárdanel, (bo między dwiema Dárdanellami ten Lepant leży) poszedł atakować *Neápolis Romania Fortece in Regno Morea* znaczna, która za sobą prowadzi wielkie consequences, tak właśnie jako Buda w Węgrzech, mając nadzieję wkrótce czasię taką wypugnować za pomocą Bożą.

z Dalmacyi nie esencyalnego Pocztą nam nie przyniosła, gdzie Generał Cornaro zgotowanym Wojskiem awancował się odpor dać Nieprzyjacielowi, inquantumby infestować chciał Fortecę namięnioną *Budue*, widząc jednak że Nieprzyjaciel zmyślonym nieiako fortelem narabia, prezentując się w oczach Generałowi, chcąc go in otio przez to zatrzymać, tedy winszą stronę Generał Cornaro Wojską swoje na imprezy obraca.

w Rzymie rozgłoszono było *Die 6. Augusti*, iakoby na 7. Tysięcy Żydów w Budach miało się znajdować; którzy najlepiej broniąc Fortecy, największy mieli dawać odpor Cesarzowski: o tym zasłyszawszy Żydzi w Rzymie zostający, trzydniowy powiadano Post sobie naznaczyli, na vproszczenie tamtych Żydom całości zdrowia, y dobrego powodzenia. Czym porużone do zemsty pospolstwo, osobliwie tameczni Zbirowie, których zbuntowało się było ze dwa Tysięcá, poczęli byli szturmować do ich Miasta; iakosz dokazaliby byli swego, gdyby *Prasidium* Rzymskie, także z Pałacu Żołnierze nie przypadli byli y nierozgromili tego tumultu. Jednak nie bardzo są bezpieczni podziśdzień Żydzi w swoim Mieście zawarli: Lubo wyszło y jest publikowane surowe *Bándo*, przykazując pod wielką karą, ktoby się ważył ich Miasto nąchodzić, y Żydów infestować.

Listy z Paryża twierdzą, iż drogą Elektora Brandeburskiego do Kliwicy, y Elektora Mogatckiego y Trewirskiego do Bony, oraz y Liga zawarła w Auspurku *inter Principes omnes Imperij, cum inclusione* Korony Szwedzkiej, y Hiszpańskiej, przynosi znaczna consideracya wszystkim Politykom *Statús*, osobliwie Koronie Francuskiej, kiedy w takowej colligatcy stanęła *determinata exequendi* Traktatów Luxemburskich *ad finem conservationis Armistitij*, które záledwie, & *cum difficultate* strzymać się może, respektem armowania y záciągnięcia Wojska przez Xiążęta interessowane do tego; którym *restat praefixum tempus*, trzymać takowe Wojsko pogotowiu. Tym czasiem z Holandyey słychać że wszystkie niemal tameczne Prowincye, osobliwie Amsterdam, na tym koniecznie się záśadził, aby *inuitare* Elektora Brandeburskiego do Holandyey, dla czego Xiążęta Auryackie zemknął swoich ludzi na tamte Granice, aby ich mógł prezentować Elektorowi Brandeburskiemu, y za ta okazyą Elektor, obaczywszy się z Xiężną Auryacką porada potym wespół z sobą do Kliwicy, ponieważ *vox praeurrit*, że toż Xiążęta Auryackie zawarł ligę *offensivè y defensivè* z Elektorem Brandeburskim. Generał *di Etre* ze swoją Flotą, już był przyplynał do Brestu, a Generał Forám po wzięciu dwóch Galleonów Hiszpańskich zaprowadzonych do Rocelli, y oddanych, już nie wychodził więcej na Morze, tylko się został *Dux Montmart contra Corsaros Barbaros*.

w Listach Weneckich przydają iż Kápitán Okrętów Weneckich ze swoją skwadra zarwał Karawanę Turecką z Alexandryey idącą z prowiantami do Constantynopolá.

Okręć francuski *ex Athenis retulit*, że Kápitán Bássa ze dwudziestu trzech Galer znajdował się *in Aquis Nigri Ponti*. Widząc przytym Generał Cornaro że Nieprzyjaciel w Dalmacyi fortelem swoim narabiał, a sama rzecz Fortecy *Budue* nie infestuje, tedy obawiał się z wojskiem na rzekę Dulcynu, aby nie proznując, mógł *extirpare* kiedykolwiek tamto gniazdo samych zboyców, którzy co dzień infestowali *navigationem riparum* Gofu, albo też podobno puścić się z Wojskiem *versus Castellum Novum*, mając porozumienie *cum habitantibus*, że chce *tentare* takowej imprezy. Tym czasiem Káwáler Iánko który *cum sua militia* Murlaków, podczas ciągnięcia do Generála Cornarą na przeszkodę Nieprzyjacielowi tentuacemu y zámyślacemu vderzyć na Fortecę *Budue*, wpadłszy w pewna ziemię Wielka, niedaleko Nolwinu wyciął tamże na Dwieście Turków y wiele w niewolę zábrał, y znaczną opatrzył się zdobyczą.